

Bakalářský studijní program: **Ekonomika a management**

Studijní obor: **Účetnictví a finanční řízení podniku**

Spotřeba domácností v ČR a vybraných zemích EU – analýza struktury spotřeby

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Autor: **Veronika ŠVECOVÁ**

Vedoucí bakalářské práce: **Ing. Aneta MAZOUCHOVÁ, Ph.D.**

Znojmo, 2020

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci na téma Spotřeba domácností v ČR a vybraných zemích EU – analýza struktury spotřeby zpracovala samostatně pod odborným vedením vedoucí Ing. Anetou Mazouchovou, Ph.D. bakalářské práce a že veškeré použité zdroje jsem uvedla v Seznamu použité literatury.

V Praze dne 24. 4. 2020

.....

Veronika Švecová

Poděkování

Tímto bych ráda poděkovala své vedoucí Ing. Anetě Mazouchové, Ph.D. za cenné rady a připomínky při zpracování bakalářské práce. Dále bych chtěla poděkovat své rodině, především manželovi za jeho podporu a trpělivost a babičkám za hlídání.

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Autor	Veronika ŠVECOVÁ
Bakalářský studijní program	Ekonomika a management
Obor	Účetnictví a finanční řízení podniku
Název	Spotřeba domácností v ČR a vybraných zemích EU – analýza struktury spotřeby
Název (v angličtině)	Household consumption in the Czech Republic and selected countries of EU - analysis of the consumption structure

Zásady pro vypracování:

Cíl práce: Cílem práce je porovnat spotřebu domácností ČR s dalšími zeměmi EU – konkrétně se Slovenskem, Německem a Polskem.

Postup práce:

1. Zpracování rešerše odborné literatury v oblasti spotřeby domácností.
2. Analýza struktury spotřeby v období 2010 - 2017 v ČR.
3. Porovnání spotřeby se Slovenskem, Německem a Polskem pomocí harmonizovaného indexu spotřebitelských cen.
4. Shrnutí hlavních výsledků.

Metody: literární rešerše, indexní analýza, analýza časových řad

Rozsah práce: 40 - 55

Seznam odborné literatury:

1. Indexy spotřebitelských cen - inflace - časové řady. *Indexy spotřebitelských cen - inflace - časové řady* [online]. Praha: ČSÚ, 2018 [cit. 2018-11-13]. Dostupné z: https://www.czso.cz/csu/czso/isc_cr.
2. Inflace, míra inflace - Metodika. *Inflace, míra inflace - Metodika* [online]. Praha: ČSÚ, 2018 [cit. 2018-11-13]. Dostupné z: https://www.czso.cz/csu/czso/kdyz_se_rekne_inflace_resp_mira_inflace.
3. HOLMAN, Robert. *Ekonomie*. 5. vydání. Praha: CH Beck, 2011, 683 s. ISBN 978-80-7400-006-5.
4. Statistika rodinných účtů (SRÚ). *Statistika rodinných účtů (SRÚ)* [online]. Praha: ČSÚ, 2018 [cit. 2018-11-13]. Dostupné z: https://www.czso.cz/csu/vykazy/statistika_rodinnych_uctu.

Datum zadání bakalářské práce: duben 2018

Termín odevzdání bakalářské práce: duben 2019

Veronika ŠVECOVÁ
student

Ing. Aneta MAZOUCHOVÁ, Ph.D.
vedoucí bakalářské práce

doc. Ing. Hana BŘEZINOVÁ, CSc.
garant studijního oboru

doc. Ing. Hana BŘEZINOVÁ, CSc.
rektorka SVŠE Znojmo

ABSTRAKT

Bakalářská práce se zabývá spotřebou domácností. Teoretická část popisuje spotřebu domácností a pojmy, které se spotřebou souvisí. Spotřeba je zkoumána z pohledu klasifikace COICOP, což je klasifikace individuální spotřeby podle účelu. Praktická část popisuje analýzu struktury spotřeby v ČR v letech 2010 – 2017 za pomoci Českého statistického úřadu. V závěru praktické části se následně spotřeba domácností porovná s vybranými zeměmi EU, konkrétně s Německem, Slovenskem a Polskem s pomocí dat Eurostatu. Cílem bakalářské práce je porovnání struktury spotřeby České republiky s Německem, Slovenskem a Polskem.

Klíčová slova: spotřeba domácností, COICOP, struktura spotřeby, porovnání

ABSTRACT

This Bachelor Thesis focuses on household consumption. The theoretical part describes household consumption and terms, which are related to consumption. Consumption is examined from the point of view of the COICOP, which is a classification of individual consumption by purpose. Practical part describes analysis of the consumption structure in the Czech Republic in the years 2010 – 2017 with help from the Czech Statistical Office. At the end of the practical part, the household consumption is compared with selected EU countries, specifically with Germany, Slovakia and Poland, using Eurostat's data. The objective of this Bachelor Thesis is to compare the consumption structure of the Czech Republic with Germany, Slovakia and Poland.

Key words: household consumption, COICOP, consumption structure, comparison

OBSAH

1	ÚVOD	9
2	CÍL PRÁCE A METODIKA	10
3	TEORETICKÁ ČÁST.....	11
	3.1 SPOTŘEBA DOMÁCNOSTÍ.....	11
	3.2 DISPONIBILNÍ DŮCHOD	11
	3.2.1 Konečná spotřeba	12
	3.2.2 Úspory.....	12
	3.3 MZDY	12
	3.4 INFLACE.....	12
	3.5 INDEX SPOTŘEBITELSKÝCH CEN	14
	3.6 KLASIFIKACE INDIVIDUÁLNÍ SPOTŘEBY	15
	3.7 STATISTIKA RODINNÝCH ÚČTŮ (SRÚ).....	17
	3.7.1 Význam statistiky rodinných účtů.....	18
	3.7.2 Výběr zpravodajských domácností.....	18
	3.7.3 Zjišťování údajů v domácnostech	18
	3.7.4 Počet domácností.....	19
	3.8 SHRNUÍ TEORETICKÉ ČÁSTI	19
4	PRAKTICKÁ ČÁST	20
	4.1 STRUKTURA SPOTŘEBY DOMÁCNOSTÍ V ČR V LETECH 2010 - 2017	20
	4.2 SPOTŘEBA DOMÁCNOSTÍ VYBRANÝCH ZEMÍ EU.....	22
	4.2.1 Oddíl 01 Potraviny a nealkoholické nápoje	23
	4.2.2 Oddíl 02 Alkoholické nápoje, tabák	24
	4.2.3 Oddíl 03 Odívání a obuv	25
	4.2.4 Oddíl 04 Bydlení, voda, energie, paliva	26
	4.2.5 Oddíl 05 Bytové vybavení, zařízení domácností; opravy	27
	4.2.6 Oddíl 06 Zdraví	29
	4.2.7 Oddíl 07 Doprava	30
	4.2.8 Oddíl 08 Pošty a telekomunikace	31
	4.2.9 Oddíl 09 Rekreace a kultura.....	32
	4.2.10 Oddíl 10 Vzdělání.....	33
	4.2.11 Oddíl 11 Restaurace a ubytování.....	35
	4.2.12 Oddíl 12 Ostatní zboží a služby.....	36
5	ZÁVĚR.....	38

6	SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	40
7	SEZNAM TABULEK A GRAFŮ	42

1 ÚVOD

Zkoumanou problematikou této bakalářské práce je porovnávání spotřeby domácností v ČR a vybraných zemích EU. Už z názvu bakalářské práce je zřejmé, že se jedná o porovnávání, týkající se každého z nás v každodenním životě. Důvod výběru byl jasný – zajímavost tématu pro mne samotnou. Sama jsem matkou na mateřské dovolené, o to více se mě dané téma dotýká.

Spotřeba bude dělena dle klasifikace COICOP. Jedná se o klasifikaci individuální spotřeby dle účelu. Obsahuje 12 oddílů. Pro každou část bude vyobrazeno, kolik prostředků v ČR a daných zemích domácností spotřebovaly.

Na úvod je vhodné vysvětlit pojem spotřeba, z důvodu prolínání v teoretické a praktické části. Spotřeba značí celkové výdaje jednotlivců, či všech lidí v zemi, na spotřební statky během daného období. Jedná se o statky plně využity nebo zužitkovány během období.

Teoretická část popisuje spotřebu domácností. Je zde vysvětlen pojem disponibilní důchod, konečná spotřeba a úspory, které se spotřebou úzce souvisí. V neposlední řadě jsou objasněny termíny inflace, index spotřebitelských cen a statistika rodinných účtů a jeho šetření.

Praktická část je zaměřena na analýzu struktury spotřeby v ČR a vybraných zemí EU a to v letech 2010 – 2017. To vše za pomoci klasifikace COICOP, kde se konkrétně věnuje pozornost porovnávání spotřeby na Slovensku, Německu a Polsku spolu s ČR.

2 CÍL PRÁCE A METODIKA

Hlavním cílem této práce je porovnat spotřebu domácností ČR s dalšími zeměmi EU, konkrétně Slovenskem, Německem a Polskem.

Bakalářská práce se skládá ze dvou částí, a to z teoretické a praktické. Teoretická část vymezuje pojmy spotřebu, domácnost, inflaci a její měření, index spotřebitelských cen, klasifikace COICOP, kde s jeho pomocí se bude porovnávat spotřeba s vybranými zeměmi EU v části praktické.

Postup práce bude zpracování rešerše odborné literatury v oblasti spotřeby domácností, dále analýza struktury spotřeby v období 2010 – 2017 v ČR, porovnání spotřeby se Slovenskem, Německem a Polskem pomocí harmonizovaného indexu spotřebitelských cen a nakonec shrnutí hlavních výsledků.

Bude použita metodika literární rešerše v teoretické části práce, indexní analýza v České republice pomocí dat Českého statistického úřadu a analýza časových řad České republiky v porovnání s vybranými zeměmi v praktické části.

3 TEORETICKÁ ČÁST

Teoretická část se zabývá vymezením termínu spotřeba domácností a základních pojmů, které se ke spotřebě vztahují.

3.1 Spotřeba domácností

Holman tvrdí, že spotřeba domácností je největší složkou agregátních výdajů a domácího produktu. Velikost spotřeby závisí na velikosti disponibilního důchodu domácnosti a na úrokové míře. *Úroková míra má vliv na to, jak člověk rozděluje důchod mezi spotřebou a úspory.* S růstem disponibilního důchodu rostou spotřební výdaje, ale pomalejším tempem než důchod. *Podíl spotřeby na disponibilním důchodu se s růstem důchodu snižuje.* (Holman, 2000, s. 230)

Domácnosti jsou subjekty přicházející na trh za účelem uspokojování potřeb. Chtějí si zde opatřit užitečné vzácné statky pro svoji spotřebu. Vystupují jako kupující na trhu výrobků a služeb. V této roli nazýváme domácnosti spotřebitelem. Domácnosti vystupují také jako prodávající, protože jsou výhradními vlastníky výrobních faktorů, kterými jsou práce, půda a kapitál. Na trhu výrobních faktorů je prodávají firmám, aby posléze mohly za příjmy (důchody) z výrobních faktorů nakupovat výrobky pro spotřebu. (Macáková, 2007, s. 29)

3.2 Disponibilní důchod

Disponibilní důchod je nejdůležitějším faktorem vysvětlující spotřební výdaje domácností a tvorbu jejich úspor. (Spěváček, 2012, s. 57)

Disponibilní důchod jednotky nebo skupiny jednotek jako výsledek procesu rozdělování a přerozdělování je pro sledované období částí vytvořené hodnoty, kterou má jednotka k dispozici na konečnou spotřebu nebo úsporu.“ Důchody lze rozdělit na důchody prvotní a druhotné. Prvotními důchody jsou důchody z práce (mzdy a platy), vlastnické důchody (úroky, dividendy, pozemkové důchody) a důchody z podnikání (zisk). Za Druhotné důchody považujeme zejména daně z příjmu, sociální dávky, sociální příspěvky. *Disponibilní důchod je určen především k pokrytí konečné spotřeby. To, co zbývá po její úhradě, je nazýváno úsporou.* Disponibilní důchod má tedy dva typy užití, konečnou spotřebu a úspory. (Hronová, 2009, s. 28)

3.2.1 Konečná spotřeba

Hronová píše, že konečná spotřeba představuje hodnotu zboží a služeb použitých pro přímé uspokojení lidských potřeb. (2009, s. 290)

Konečná spotřeba a její růst ovlivňují životní úroveň obyvatelstva. Realizují ji tři sektory: domácnosti, vládní sektor a sektor neziskových institucí, které poskytují služby obyvatelstvu. Může být vymezena dvěma způsoby. Z hlediska výdajů na konečnou spotřebu (kdo konečnou spotřebu hraří) a z hlediska skutečné konečné spotřeby (kdo ji skutečně realizuje). *Výdaje domácností na konečnou spotřebu představují převážnou část individuální spotřeby, zatímco výdaje vládních institucí se dělí na individuální a kolektivní spotřebu.* Skutečná konečná spotřeba udává, kdo výrobky a služby pro spotřebu získal bez ohledu na to, kdo je financoval. (Rojíček, 2016, str. 48)

3.2.2 Úspory

Dalším významným faktorem ovlivňující spotřebu jsou úspory domácností, které se rovnají rozdílu mezi disponibilními důchody domácností a konečnou soukromou spotřebou. Soukromá spotřeba je základní složkou konečné spotřeby a je dána výdaji domácností na konečnou spotřebu. Úspory s kapitálovými transfery představují základní zdroj růstu čistého jmění domácností. (Rojíček, 2016, s. 196)

3.3 Mzdy

Mzdy mají vliv na celkovou výši disponibilního důchodu a tvoří důležitou a zásadní složku.

Mzda je peněžité plnění poskytované zaměstnavatelem zaměstnanci za práci. Mzda se dělí na hrubou a čistou. K čisté mzdě dojdeme, když od hrubé mzdy odečteme odvody na sociální pojištění, zdravotní pojištění a daň z příjmů. (www.vyplaty.cz, 2019)

Pravidelný růst mezd může být způsoben inflací. Proto tomuto pojmu bude v následující kapitole věnována pozornost.

3.4 Inflace

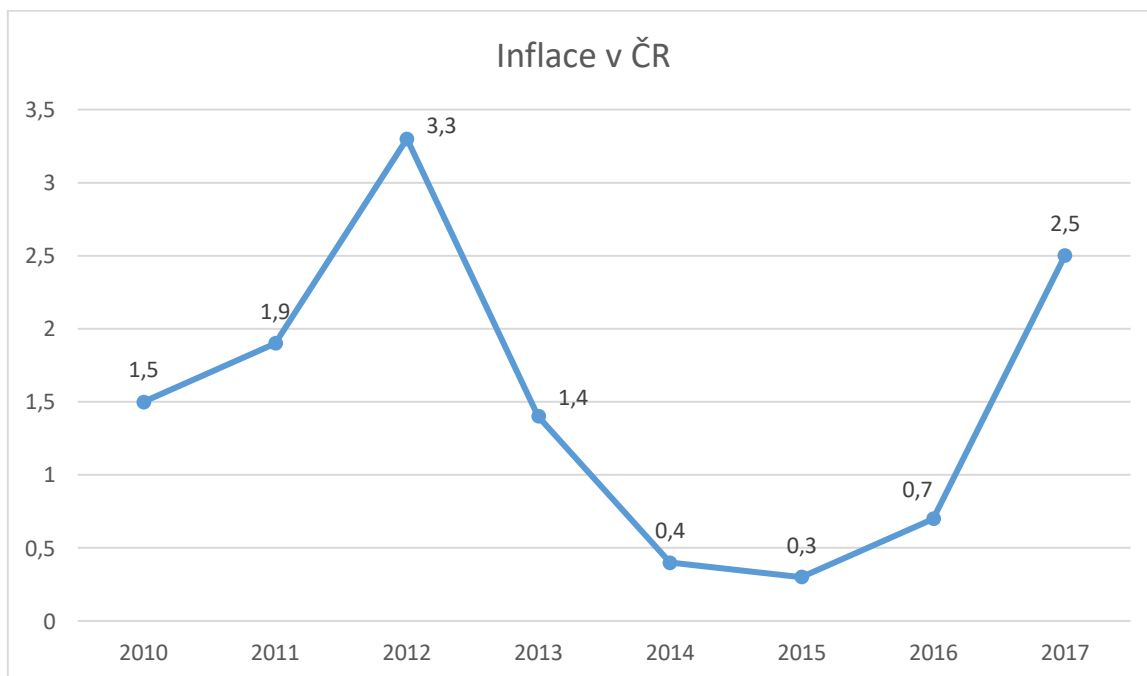
Holman tvrdí, že inflace je růst cen neboli zmenšování kupní síly peněz. *Inflace zmenšuje množství zboží a služeb, které si můžeme koupit za peněžní jednotku. Ale nezmenšuje množství*

zboží, které si můžeme koupit za náš obchod. Inlace totiž zvyšuje nejen ceny zboží a služeb, ale všechny ceny – tedy také nájemné, mzdy, úroky a ceny ostatních výrobních faktorů. (Holman, 2000, s. 285)

Statistické vyjadřování inflace vychází z měření čistých cenových změn pomocí indexů spotřebitelských cen. Cenové indexy poměřují úroveň cen vybraného koše reprezentativních výrobků a služeb ve dvou srovnávaných obdobích, přičemž váha, která je jednotlivým cenovým reprezentantům ve spotřebním koši přisouzena, odpovídá podílu daného druhu spotřeby, který zastupují, na celkové spotřebě domácností. Do spotřebního koše je zařazeno potravinářské zboží, kam patří potraviny, nápoje, tabák. Dále nepotravinářské zboží, které zahrnuje odívání, nábytek, potřeby pro domácnost, drogistické a drobné zboží, zboží pro dopravu a volný čas, zboží pro osobní péči a nakonec služby, které jsou opravárenské, z oblasti bydlení, provozu domácností, zdravotnictví, sociální péče, dopravy, volného času, vzdělávání, stravování a ubytování, osobní péče a služby finanční. (www.czso.cz, 2019)

Pro porovnání s předchozími lety je v následujícím grafu 1 zobrazena míra inflace v procentním vyjádření.

Graf 1: Inlace v ČR v letech 2010 - 2017

Zdroj: www.czso.cz, 2019

Pro všechny cenové indexy je však společné, že vyjadřují změnu cenové úrovně v běžném roce

ve srovnání s rokem základním. Tyto změny vyjádřené jako relativní přírůstek v procentech nazýváme mírou inflace (π)

$$\pi = \frac{ISC_{16} - ISC_{15}}{ISC_{15}} 100,$$

kde: ISC_{16} – index spotřebitelských cen v roce 2016

ISC_{15} – index spotřebitelských cen v roce 2015

V našem případě tedy roční míru inflace zjišťujeme jako rozdíl mezi cenovým indexem běžného a základního období dělený cenovým indexem základního období krát sto. Považujeme-li proto např. rok 2015 za základní rok, kdy ISC byl 100, potom údaj 100,7 pro rok 2016 znamená, že cenová hladina stoupla o 0,7 %; roční míra inflace je tedy $[(100,7 - 100)/100]100 = 0,7\%$ za rok. Během roku 2016 však nestoupily všechny ceny o 0,7 %. Některé stoupaly pomaleji, jiné rychleji s tím, že zvýšení hladiny v průměru dosáhlo právě 0,7 %. (Vlček, 2003, s. 366)

3.5 Index spotřebitelských cen

Výše bylo zmíněno o indexu spotřebitelských cen. V této kapitole si ho popíšeme podrobněji.

Index spotřebitelských cen vyjadřuje procentní změnu cenové hladiny v příslušném roce oproti předchozímu roku. Index spotřebitelských cen měří vývoj celkové cenové hladiny. Sleduje se na spotřebních koších založených na souboru vybraných druhů zboží a služeb placených obyvatelstvem. Za cenové reprezentanty byly vybrány takové výrobky a služby, které se významně podílejí na vydáních obyvatelstva a svým rozsahem pokrývají celou sféru spotřeby. Celkový počet reprezentantů je v současné době cca 700. Jejich soubor je postupně agregován až do 12-ti hlavních oddílů spotřebního koše a to formou váženého aritmetického průměru individuálních cenových indexů. (www.szso.cz, 2019)

Každá položka má v indexu váhu podle toho, jak se podílí na spotřebních výdajích domácností. Pro lepší přehlednost jsou v následující tabulce 1 zobrazeny výpočty pomocí indexu spotřebitelských cen základní skupiny spotřebitelského koše.

Tabulka 1: Index spotřebitelských cen podle klasifikace COICOP v letech 2010 – 2017

Měřicí jednotka: %

bazický index (průměr 2015=100)

Oddíl COICOP	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Potraviny a nealkoholické nápoje	84,4	88,3	94,5	99,1	101,1	100	99,1	104,2
Alkoholické nápoje, tabák	84,8	87,5	89,7	92,9	95,5	100	104,4	106,2
Odívání a obuv	100	97,7	94,8	93,8	96,8	100	101,8	102,1
Bydlení, voda, energie, paliva	91,5	93,9	98,7	100,4	99	100	100,6	102,3
Bytové vybavení, zařízení domácností; opravy	104,3	102,8	101,6	100,5	99,9	100	99,8	99,6
Zdraví	95	97,8	106,9	109,5	107,6	100	102,6	106,5
Doprava	99,2	101,9	104,9	104,2	104,4	100	98,3	101,9
Pošty a telekomunikace	121,6	120,4	117,5	107	101,4	100	99,5	98,8
Rekreace a kultura	100	98,1	97,9	98,2	98,6	100	101,4	102,4
Vzdělávání	92,3	94,4	96,2	97,5	98,9	100	101,3	103,3
Stravování a ubytování	90,1	91,5	95	97	98,6	100	101,5	107,3
Ostatní zboží a služby	93	93,9	95,6	97,1	98,4	100	101,1	102,2
Úhrn	93	94,8	97,9	99,3	99,7	100	100,7	103,1

Zdroj: www.czso.cz, 2019

3.6 Klasifikace individuální spotřeby

Klasifikace CZ-COICOP byla zmíněna v předchozí kapitole, nyní se vysvětlí tento pojem a popíše se všech dvanáct oddílů.

Klasifikace CZ-COICOP je závazná pro statistická zjišťování prováděná podle zákona č. 89/1995 Sb., o státní statistické službě, a dále v případech, kde tak stanoví zvláštní právní předpis.

Klasifikace individuální spotřeby podle účelu je mezinárodní referenční klasifikace výdajů domácností. Cílem COICOP je poskytnout rámec homogenních kategorií zboží a služeb, které jsou považovány za funkci nebo účel výdajů na spotřebu domácností.

Předmětem Klasifikace CZ-COICOP je zatřídění všech druhů individuální spotřeby podle

účelu. Jedná se o třístupňovou klasifikaci. Prvním stupněm je oddíl, druhý stupeň je skupina a posledním stupněm je označována třída. (www.czso.cz, 2019)

Tabulka 2: Stupně klasifikace CZ-COICOP

Oddíl	05 BYTOVÉ VYBAVENÍ, ZAŘÍZENÍ DOMÁCNOSTÍ, OPRAVY
Skupina	05.201 Bytový textil
Třída	05.201. 03 Dekorační tkanina

Zdroj: www.czso.cz, 2019

Přehled oddílů klasifikace CZ-COICOP

01 Potraviny a nealkoholické nápoje

Do první skupiny patří potraviny a nealkoholické nápoje. Jsou to například pekárenské výrobky, těstoviny, mléčné výrobky, maso, ovoce, zelenina, minerální vody, káva, čaj, oleje...

02 Alkoholické nápoje, tabák

Do alkoholických nápojů patří pivo, víno a lihoviny. Do tabáku veškeré cigarety a doutníky.

03 Odívání a obuv

Do odívání patří všechny typy oblečení a obuvi a textilní galanterie. Oděvy a obuv společenské, sportovní, domácí. Jsou zde zahrnuty i opravy a půjčování obuvi či čištění oděvů.

04 Bydlení, voda, energie a paliva

Do této skupiny řadíme nájemné (za dům, byt, garáž, chatu, zahradu..), služby pro běžnou údržbu a opravy bytu, ostatní služby související s bydlením, vodné a stočné, odvoz popela a odpadků, elektřina, plyn, tuhá paliva.

05 Bytové vybavení, zařízení domácností, opravy

Zde patří nábytek, bytové vybavení, koberce a ostatní podlahové krytiny, chladničky, pračky a jiná zařízení, nádobí a ostatní kuchyňské potřeby, zboží a služby pro běžnou údržbu domácností, nářadí, nástroje a různé potřeby pro dům a zahradu.

06 Zdraví

Šestá skupina zahrnuje léky a ostatní zdravotnické potřeby (náplasti, obvazy, inhalátory...), stomatologické výrobky (rovnátka...) Dále ortopedické, terapeutické pomůcky, kontaktní čočky, brýle, invalidní vozíky. Poplatky u lékaře, psychologa. Náklady za ústavní zdravotní péči v lázních. Spadá sem i regulační poplatek při návštěvě pohotovosti.

07 Doprava

Do dopravy patří nákup automobilů, motocyklů, jízdních kol a ostatních dopravních prostředků včetně jejich oprav a náhradních dílů. Pohonné hmoty, oleje a jiné přípravky pro osobní dopravní prostředky. Poplatek za dálniční známku a parkovné osobních automobilů. Dále za jízdné železniční a autobusové dopravy, náklady za letenky a taxislužbu.

08 Pošty a telekomunikace

Tato skupina zahrnuje všechny poštovní služby. Do telekomunikací patří výdaje za pevnou linku, mobilní telefony a telefaxy.

09 Rekreační a kultura

Do deváté skupiny řadíme zařízení a potřeby pro volný čas (televizory, rádia, tablety, notebooky, osobní počítače, fotoaparáty, psací a malířské potřeby, hudební nástroje, hračky, sportovní potřeby), opravy všech přístrojů, zařízení a potřeb. Dále knihy, noviny a časopisy, vstupné a jiné poplatky za rekreační, kulturní, zábavní a sportovní služby a aktivity. Potřeby pro pěstování květin a zahrady, domácí zvířata a potřeby pro jejich chov vč. veterinární služby.

10 Vzdělávání

Do vzdělávání patří všechny stupně vzdělávání, poplatky na přijímací řízení, školné na vysoké škole, poplatky za jazykové kurzy, základní umělecké školy, družinu, rekvalifikační kurzy.

11 Stravování a ubytování

Stravování zahrnuje jídla a nápoje v restauraci, jídelně, kavárně a podobná zařízení. Do ubytování patří náklady za pobyt v hotelu, penzionu, chatě, internátě a koleji.

12 Ostatní zboží a služby

Do poslední skupiny zahrnujeme položky, které nejsou zařazeny do žádné z předchozích skupin. Patří sem služby osobní péče, elektrické přístroje pro osobní péči, kadeřnické služby, kosmetické výrobky, klenoty, hodinky, kožená galanterie, cestovní potřeby. Dále sociální a finanční služby, administrativní poplatky, právní služby, pojištění související s bydlením, se zdravím a s dopravou. (www.czso.cz, 2019)

3.7 Statistika rodinných účtů (SRÚ)

Statistika rodinných účtů sleduje hospodaření soukromých domácností a poskytuje informace o výši výdajů a struktuře spotřeby v jednotlivých typech domácností (např. v domácnostech zaměstnanců, rodin s dětmi, neúplných rodin, rodin žijících na venkově, nepracujících

důchodců) nebo o vlivu různých faktorů (např. pohybu cen) na strukturu výdajů a spotřební zvyklosti českých domácností. *Statistika rodinných účtů probíhá celoročně, ve všech krajích ČR a od roku 2017 je navázána na výběrové šetření Životní podmínky (SILC).* (www.czso.cz, 2019)

3.7.1 Význam statistiky rodinných účtů

Využití získaných výsledků z SRÚ je velmi široké, zpracované údaje slouží jako podklad pro sociální a ekonomický výzkum, pro interní využití Českého statistického úřadu a také pro mezinárodní srovnání.

3.7.2 Výběr zpravodajských domácností

Výběrové šetření příjmů a výdajů domácností provádí v ČR Český statistický úřad. Zpravodajské domácnosti jsou vybírány záměrným kvótním výběrem.

Český statistický úřad uvádí, že výběr domácností každoročně zahrnuje více než 3000 domácností, které mají pevně přidělená referenční čísla období, rovnoměrně rozložená do celého roku tak, aby byla z hlediska výdajů domácností co nejlépe podchycena sezónnost.

Základním členěním šetřených subjektů je třídění na tzv. hospodařící domácnosti. Tímto pojmem se rozumí dobrovolné prohlášení osob bydlících ve vybraném bytě, že společně žijí a hospodaří. Důležitou osobou v šetření je osoba v čele domácností. V úplných rodinách se osobu v čele domácností bere muž, a to bez ohledu zda jeho příjmy tvoří větší část rodinných příjmů nebo je dokonce nezaměstnaný. V neúplných rodinách, kde je pouze jeden rodič s dětmi nebo u nerodinných domácností se posuzuje osoba v čele na základě její výši příjmů. (Bartošová, 2013, s. 12)

3.7.3 Zjišťování údajů v domácnostech

Jednotkou zjišťování je hospodařící domácnost, která byla úspěšně vyšetřena při šetření Životní podmínky (SILC).

Předmětem zjišťování jsou příjmy a výdaje všech členů vybrané domácnosti, doplněné dále údaji o složení domácností, vybavenosti bytu a dalšími charakteristikami domácností. Při první návštěvě tazatel ČSÚ formou osobního rozhovoru vyplní Úvodní dotazník, v rámci kterého aktualizuje několik údajů ze šetření SILC a doplní další vybrané údaje o domácnosti. Údaje

o svých výdajích, které domácnost sbírá po dobu 8 týdnů shromažďováním účtenek, jízdenek, vstupenek apod., zapíše do dotazníku, který se skládá ze dvou částí. Dotazník A – údaje o složení domácností a dotazník B – údaje za domácnost. Jednotlivé výdaje za zboží či služby zakoupené v předchozích 12 měsících zapíše domácnost do dotazníku nazvaný Retrospektivní výdaje. *Druhá a třetí návštěva probíhá vždy zhruba po měsíci, kdy tazatel převzal vyplněný Deník s účtenkami a vyřešil případné nejasnosti.*

Účast domácností v tomto šetření je spojena s finanční odměnou. Za řádně vyplněné, pečlivě vedené a odevzdané Deníky obdrží domácnost po zdanění 2040 Kč. (www.czso.cz, 2019)

3.7.4 Počet domácností

Výsledky jsou zpracované z celkového počtu 2 759 hospodařících domácností sledovaných v letech 2017 a 2018. Konkrétní počty jsou uvedené v následující tabulce.

Tabulka 3: Počet vyšetřených domácností v roce 2017 a 2018

	2017			2018		
	Celkem	1. vlna SRÚ	2. vlna SRÚ	Celkem	1. vlna ČRÚ	2. vlna ČRÚ
Počet vyšetřených domácností	1097	759	338	1662	984	678
Podíl vyšetřených domácností (%)	47,2	38,5	96,3	53,4	41,9	88,9

Zdroj: www.czso.cz, 2019

3.8 Shrnutí teoretické části

V teoretické části je věnovaná pozornost především spotřebě domácností, ale také je zmínka o disponibilním důchodu. Dále se setkáme s pojmem inflace a jejím výpočtem pomocí indexu spotřebitelských cen. Následně se probírá klasifikace individuální spotřeby. A v závěru teoretické části je popsána statistika rodinných účtů a její šetření.

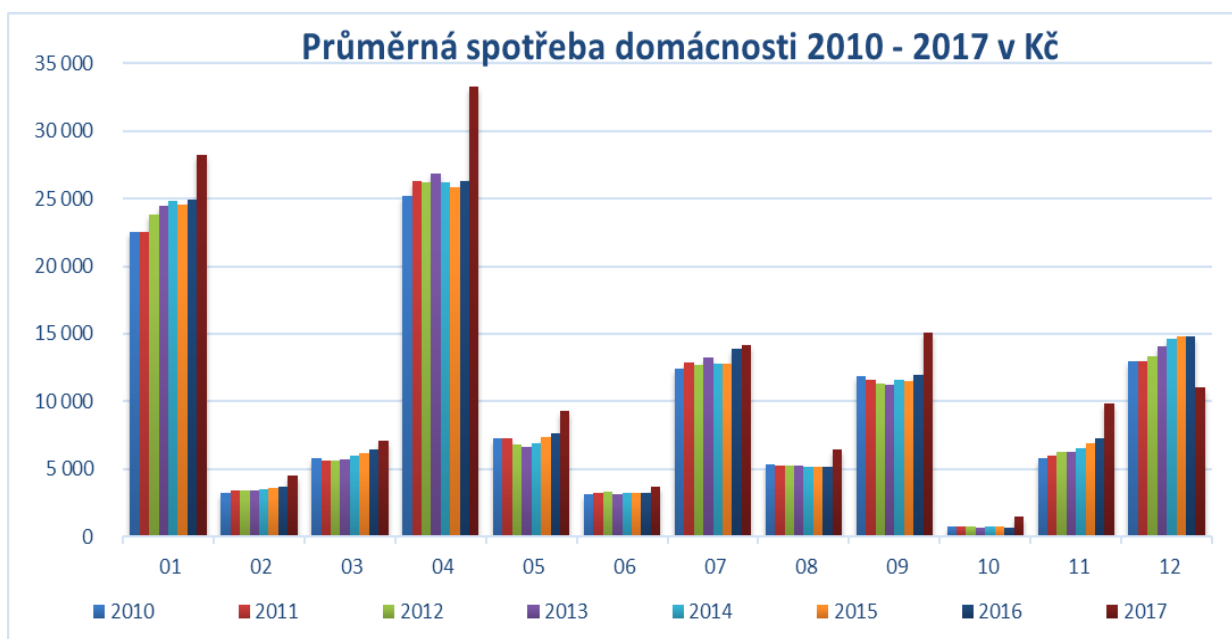
4 PRAKTICKÁ ČÁST

V praktické části je popsána struktura spotřeby v jednotlivých oddílech klasifikace COICOP v letech 2010–2017 v České republice. Porovnání spotřeby v oddílech mezi lety. Následně se porovná Česká republika s vybranými zeměmi EU, tedy konkrétně s Německem, Slovenskem a Polskem. K porovnání s konkrétními zeměmi se použije harmonizovaný index spotřebitelských cen.

4.1 Struktura spotřeby domácností v ČR v letech 2010–2017

V následujícím grafu 2 je zobrazena průměrná spotřeba domácností v letech 2010–2017 na osobu ve všech 12 oddílech klasifikace COICOP.

Graf 2: Průměrná spotřeba domácností v Kč na osobu v letech 2010–2017

Zdroj: www.czso.cz, 2020, vlastní zpracování

Z grafu 2 je na první pohled zřejmé, že ve všech oddílech, kromě oddílu 12, který zahrnuje ostatní zboží a služby je největší spotřeba v roce 2017. Největší rozdíl v tomto roce a roce 2010 nastal v oddíle 4 bydlení, voda, energie a paliva, který činí 8 084 Kč. Za dobu 7 let se celková spotřeba v tomto oddíle zvýšila o 27 952 Kč. Následně se popíše spotřeba v jednotlivých oddílech a určité rozdíly mezi lety.

V oddíle 01 potraviny a nealkoholické nápoje se spotřeba v letech 2010 a 2011 nepatrně liší. Však stále stoupá až do roku 2015, kde došlo k poklesu spotřeby z částky 24 800 Kč na částku

24 537 Kč. V následujících letech spotřeba opět stoupla. Tento oddíl ze všech 12 je druhým oddílem, který má největší vliv na spotřebu domácností.

V oddíle 02 alkoholické nápoje a tabák spotřeba nepatrně stoupá ve všech letech, pouze v roce 2012 byla o pár korun nižší než v roce předchozím.

V oddíle 03 odívání a obuv spotřeba klesla v roce 2011 a ještě o něco méně se snížila v následujícím roce. V ostatních letech stoupá až do roku 2017, kde dosáhla částky 7 100 Kč. Od roku 2012 až do roku 2017 spotřeba stoupla o 1 505 Kč.

Největší vliv na spotřebu v tomto období má oddíl 04 bydlení, voda, energie a paliva, kde spotřeba dosáhla v roce 2017 na částku 33 278 Kč. Jak již bylo zmíněno, jedná se o nejvyšší spotřebu ze všech oddílů. Mezi lety nedocházelo jen k růstu. V určitých letech nastal i pokles spotřeby.

V oddíle 05 bytové vybavení, zařízení domácností a opravy nastala stejná situace jako v oddíle 03, kde došlo ke snížení spotřeby ve dvou letech za sebou, a to v roce 2012 a 2013. Od roku 2014 se spotřeba opět zvyšovala, až do roku 2017.

V oddíle 06 zdraví, který je pro nás důležitým oddílem, měl i zároveň druhou nejnižší spotřebu ze všech oddílů, kde dochází během let ke zvýšení i ke snížení spotřeby. Průměrná spotřeba od roku 2010 do roku 2017 činila 3 282 Kč.

V oddíle 07 doprava, mezi lety 2010 a 2017 spotřeba kolísala i narůstala. V těchto letech byla nejvyšší spotřeba v roce 2017 a to 14 164 Kč. Tento oddíl byl v průměru ze všech let také třetím nejvyšším oddílem se spotřebou na domácnost.

V dalším oddíle 08 pošty a telekomunikace dosáhla průměrná spotřeba něco málo přes 5 000 Kč do roku 2016. Jen v roce 2017 se zvýšila až přes 6 000 Kč.

V oddíle 09 rekreace a kultura byla spotřeba o více jak polovinu vyšší než v oddíle 08. Od roku 2010 do roku 2016 se spotřeba pohybovala okolo 11 000 Kč. V roce 2017 spotřeba vzrostla až na částku 15 078 Kč.

V následujícím oddíle 10 vzdělání nastala nejnižší spotřeba ze všech oddílů. Od roku 2010 byla spotřeba okolo 700 Kč, a to až do roku 2016. Výraznější nárůst nastal v roce 2017 na částku 1 452 Kč.

V oddíle 11 stravování a ubytování spotřeba od začátku sledování, tedy od roku 2010 stále stoupala, a to po celou dobu až do roku 2017, kdy dosáhla nejvyšší spotřeby 9 846 Kč.

V posledním oddíle 12 ostatní zboží a služby byla spotřeba výrazně vyšší oproti předchozím dvěma oddílům. Spotřeba se držela od roku 2010 okolo 13 000 Kč až do roku 2012. V roce 2013 o necelý 1 000 Kč stoupla, v dalších letech dosáhla přes 14 000 Kč a tato částka byla až do roku 2016. Pouze v roce 2017 se spotřeba domácností snížila na nejnižší částku 11 058 Kč.

Průměrná spotřeba domácností na osobu, která je zobrazena v grafu 2 výše, je i vyčíslena v následující tabulce 4 v přesných částkách.

Tabulka 4: Průměrná spotřeba domácností na osobu za rok v letech 2010–2017

		2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
01	Potraviny a nealkoholické nápoje	22 484	22 546	23 777	24 448	24 800	24 537	24 953	28 222
02	Alkoholické nápoje, tabák	3 237	3 383	3 381	3 386	3 505	3 610	3 671	4 556
03	Odívání a obuv	5 805	5 654	5 595	5 720	5 978	6 174	6 428	7 100
04	Bydlení, voda, energie, paliva	25 194	26 326	26 230	26 847	26 211	25 850	26 253	33 278
05	Bytové vybavení, zařízení domácnosti; opravy	7 265	7 294	6 857	6 649	6 932	7 342	7 651	9 335
06	Zdraví	3 165	3 231	3 330	3 168	3 228	3 192	3 261	3 684
07	Doprava	12 409	12 889	12 732	13 240	12 805	12 803	13 896	14 164
08	Pošty a telekomunikace	5 322	5 255	5 283	5 209	5 132	5 128	5 162	6 422
09	Rekreace a kultura	11 823	11 588	11 289	11 225	11 557	11 469	11 928	15 078
10	Vzdělávání	791	729	778	670	722	708	684	1 452
11	Stravování a ubytování	5 823	5 990	6 258	6 225	6 509	6 866	7 231	9 846
12	Ostatní zboží a služby	12 927	12 998	13 310	14 040	14 670	14 790	14 829	11 058
SPOTŘEBNÍ VYDÁNÍ CELKEM		116 244	117 882	118 819	120 827	122 049	122 467	125 947	144 196

Zdroj: www.czso.cz, 2020, vlastní zpracování

V této kapitole bylo zjištěno, že největší spotřeba domácností za sledované období nastala v roce 2017, jak ve všech oddílech klasifikace COICOP, tak i v tomto roce největší spotřeba byla v oddíle 04 bydlení, voda, energie a paliva. Za dobu sledování se zjistilo, že celkové spotřební vydání stále rostlo.

4.2 Spotřeba domácností vybraných zemí EU

V této kapitole se popíše spotřeba vybraných zemí EU, konkrétně Německa, Slovenska a Polska ve všech 12 oddílech Klasifikace individuální spotřeby podle účelu COICOP.

4.2.1 Oddíl 01 Potraviny a nealkoholické nápoje

V následující tabulce 5 je zobrazena spotřeba domácností na potraviny a nealkoholické nápoje.

Tabulka 5: Spotřeba domácností v oddíle 01 vyjádřena v ‰

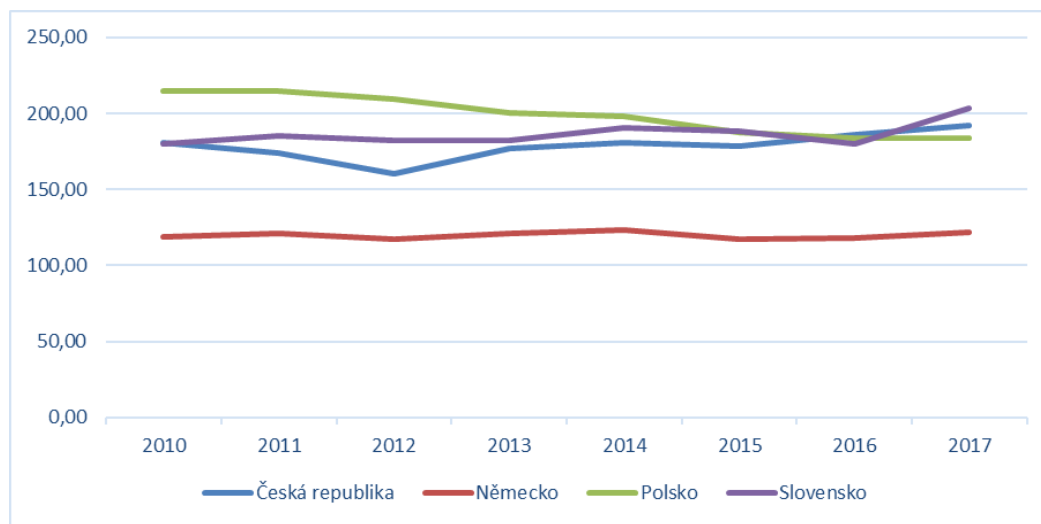
	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Česká republika	181,01	173,86	160,21	177,23	180,83	178,31	185,96	191,89
Německo	118,85	121,02	117,25	120,89	123,50	117,67	117,93	122,12
Polsko	214,77	214,48	209,75	200,69	198,17	187,44	183,73	183,81
Slovensko	179,73	185,57	182,27	182,45	190,59	188,15	180,03	203,56

Zdroj: Eurostat, vlastní zpracování

Z tabulky 5 je na první pohled zřejmé, že největší váhy spotřeby má Polsko, u kterého v roce 2010 dosáhla spotřeba až 21,5 ‰. Průměrná spotřeba v oddílu 1 mezi lety 2010–2017 byla 19,3 ‰. Slovensko má nejvyšší váhy spotřeby v roce 2017 a to 20,4 ‰. Česká republika dosáhla nejvyšší váhy spotřeby 18,6 ‰ v roce 2016. Německo mělo nejvyšší váhy spotřeby v roce 2014 s 12,4 ‰.

Pro přehlednější porovnání je znázorněn graf 3.

Graf 3: Spotřeba domácností v oddíle 01 – váhy v promilích

Zdroj: Eurostat, vlastní zpracování

V grafu 3 je vidět, že Německo má ze všech zemí nejnižší váhu spotřeby a drží se po celou dobu sledování podobných hodnot okolo 12 ‰. Zatímco v České republice a Slovensku spíše váhy spotřeby stoupají, tak v Polsku klesají.

Z tabulky 5 a grafu 3 vyplývá, že v Německu je ve spotřebním koši menší váha potravin a nealkoholických nápojů oproti ostatním sledovaným zemím.

4.2.2 Oddíl 02 Alkoholické nápoje, tabák

V tabulce 6 je zobrazena spotřeba domácností alkoholických nápojů a tabáku.

Tabulka 6: Spotřeba domácností v oddíle 02 vyjádřena v ‰

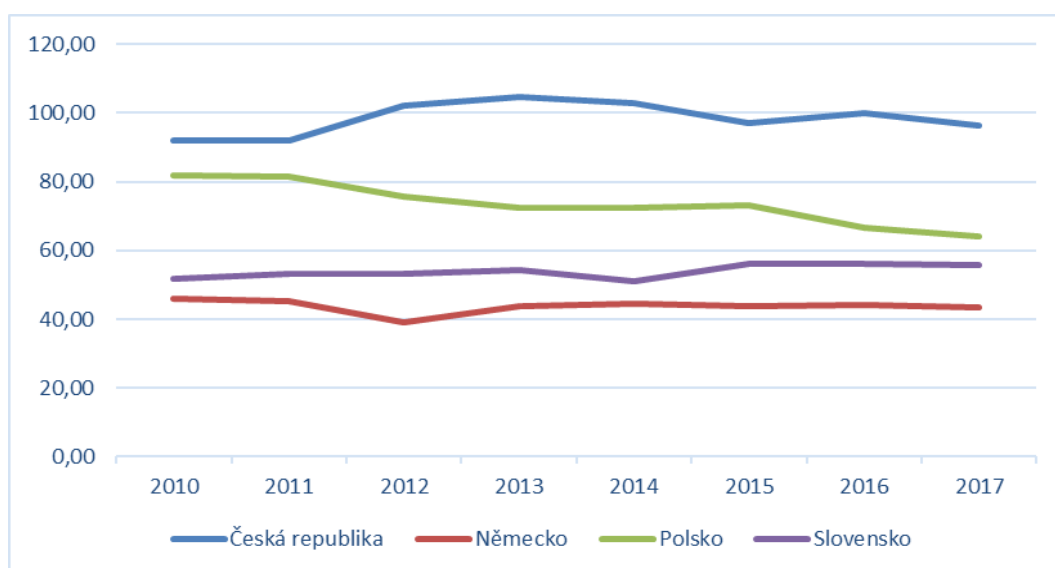
	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Česká republika	92,03	92,02	102,20	104,63	102,91	96,92	100,10	96,39
Německo	45,93	45,14	39,04	43,74	44,47	43,74	44,10	43,31
Polsko	81,91	81,64	75,66	72,55	72,46	73,29	66,67	64,12
Slovensko	51,80	53,39	53,09	54,19	51,02	56,28	56,17	55,66

Zdroj: Eurostat, vlastní zpracování

Z této tabulky 6 je vidět, že vítězem s největší váhou spotřeby v tomto oddíle je Česká republika, a to ve všech sledovaných letech. Největší váhu spotřeby 10,5 % dosáhla v roce 2013. Na druhém místě je Polsko, kde největší váha spotřeby 8,2 % byla v roce 2010. O něco nižší spotřebu má Slovensko, ale pro tuto zemi je to nejvyšší váha spotřeby domácností 5,6 %, která nastala v roce 2017. Poslední s nejvyšší váhou spotřeby 4,6 % je Německo, které s porovnáním největší spotřeby v oddíle 2 v České republice má rozdíl o 5,9 procentních bodů.

Velký rozdíl ve spotřebě mezi těmito dvěma zeměmi potvrzuje i následující graf 4.

Graf 4: Spotřeba domácností v oddíle 02 – váhy v promilích

Zdroj: Eurostat, vlastní zpracování

Z grafu 4 je vidět, že spotřeba v oddíle 2 ve všech zemích v posledním roce 2017 klesla.

V České republice se během sledovaného období úroveň váhy spotřeby spíše zvyšovala. Za to v Polsku váhy spotřeby v domácnostech klesaly stále každým rokem, kromě roku 2015, kde mírně stouply. Na Slovensku a v Německu byly váhy spotřeby na obdobné úrovni.

Z této subkapitoly vyplývá, že nejvyšší podíl spotřeby v oddíle 2 má Česká republika. Češi tedy za alkohol a cigarety vydávají více než ostatní porovnávané země.

4.2.3 Oddíl 03 Odívání a obuv

V tabulce 7 je zobrazena spotřeba domácností oděvů a obuvi.

Tabulka 7: Spotřeba domácností v oddíle 03 vyjádřena v ‰

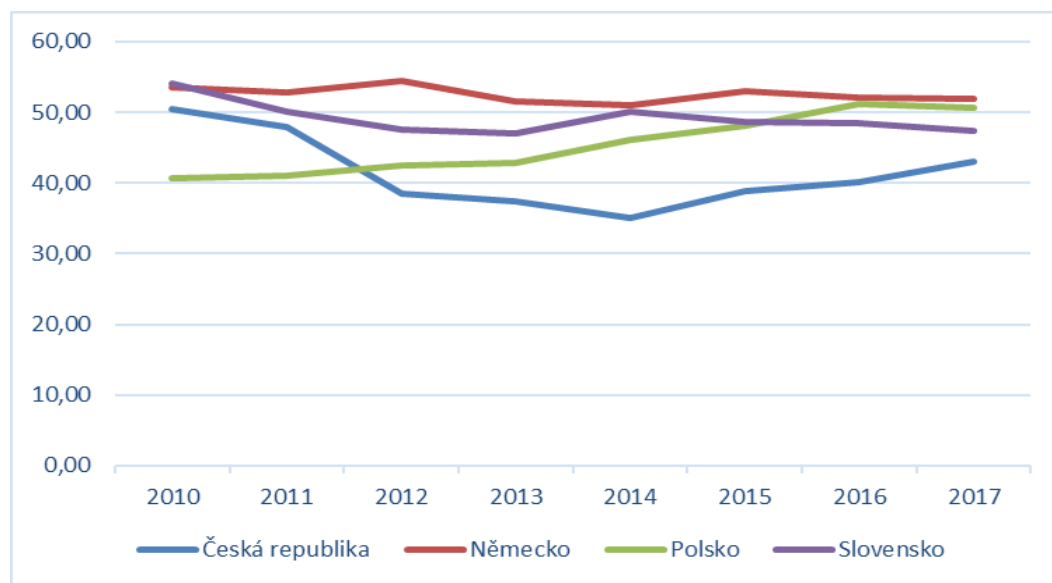
	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Česká republika	50,41	47,90	38,42	37,49	35,07	38,82	40,08	43,03
Německo	53,61	52,85	54,47	51,47	51,00	52,98	52,13	51,88
Polsko	40,67	41,07	42,41	42,92	46,02	48,16	51,10	50,63
Slovensko	54,10	50,08	47,50	47,07	50,04	48,56	48,37	47,31

Zdroj: Eurostat, vlastní zpracování

V tabulce 7 není úplně na první pohled zřejmé, v jaké zemi jsou největší váhy spotřeby domácností, jelikož se výsledky pohybují okolo 4 až 5 ‰ ve všech zemích. Nejvyšší spotřebu v oddílu 3 má Německo v roce 2012, která činí 5,5 ‰. Následuje Slovensko s nejvyšší váhou spotřeby 5,4 ‰ v roce 2010. Dále je Polsko, které mělo nejvyšší váhu spotřeby v roce 2016 s 5,1 ‰. Česká republika oproti ostatním sledovaným zemím je s největší spotřebou v oddílu 3 jako poslední se 4,1 ‰. Česká republika a Německo udává rozdíl v nejvyšší váhové spotřebě 1,4procentních bodů.

Úroveň spotřeby domácností je zobrazena v následujícím grafu 5.

Graf 5: Spotřeba domácností v oddíle 03 – váhy v promilích

Zdroj Eurostat, vlastní zpravování

Graf 5 zobrazuje, že spotřeba v oddílu 3 se pohybuje na přibližně stejných úrovních ve všech uvedených zemích.

Z tohoto oddílu 3 vyplývá, že spotřeba v Německu, na Slovensku a Polsku spíše roste. V České republice naopak klesá.

4.2.4 Oddíl 04 Bydlení, voda, energie, paliva

V tabulce 8 je zobrazena spotřeba domácností oddílu 04, kde v hlavním zastoupení je spotřeba na bydlení, spotřeba vody, energií a paliva. Jedná se o oddíl s nejvyšší celkovou průměrnou spotřebou pro Německo 22,5 % a Slovensko 20,4 %.

Tabulka 8: Spotřeba domácností v oddíle 04 vyjádřena v ‰

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Česká republika	150,89	162,53	179,78	173,91	175,28	177,60	167,56	154,03
Německo	230,37	232,93	239,45	223,52	221,77	224,86	215,95	211,23
Polsko	203,29	204,93	207,50	210,22	195,80	180,76	182,88	180,26
Slovensko	192,80	196,86	214,96	214,31	217,24	200,60	206,70	189,52

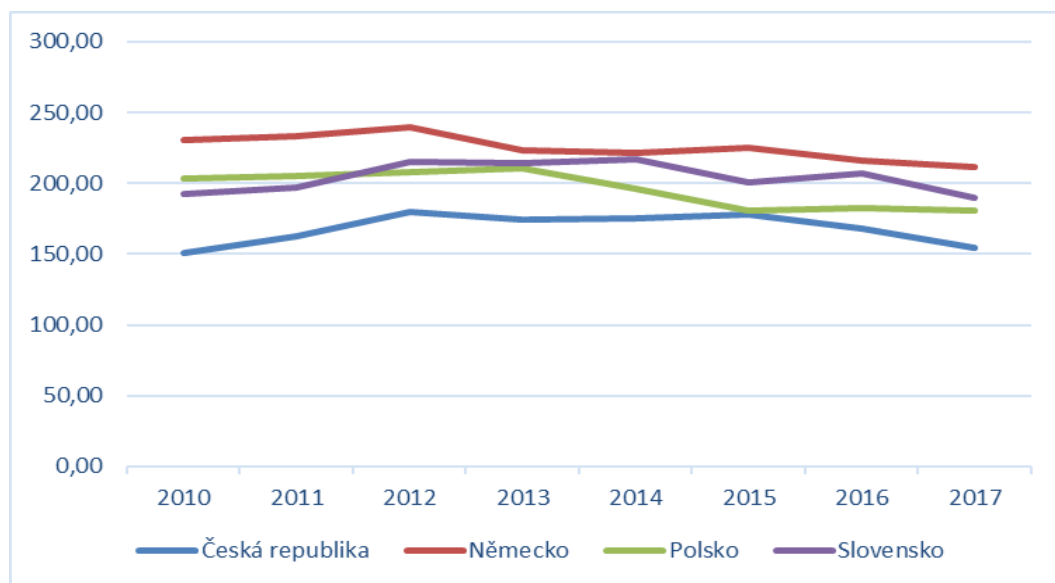
Zdroj: Eurostat, vlastní zpracování

Z tabulky 8 je zřejmé, že největší spotřebu v tomto oddíle má Německo, kde dosáhla spotřeba, v roce 2012 s 23,9 %, nejvyšší váhy. Následuje Slovensko, které má váhu spotřeby v tomto roce

21,5 %, ale nejvyšší váha spotřeby byla v roce 2014 ještě o 0,2 procentní body více. Polsko má nejvyšší váhu spotřeby v roce 2013 21 %. Česká republika s nejvyšší váhou spotřeby 18 % v roce 2012 se pohybuje na posledním místě.

Vývoj spotřeby domácností ve sledovaném období je také zobrazen v grafu 6.

Graf 6: Spotřeba domácností v oddíle 04 – váhy v promilích

Zdroj: Eurostat, vlastní zpracování

Z grafu 6 je vidět, že spotřeba v oddílu 4 ve všech zemích od začátku sledování do roku 2012 rostla, a naopak od roku 2013 spíše klesala. Největší pokles vah spotřeby od roku 2012 do roku 2017 nastal v Německu o 2,9 procentních bodů.

Z tabulky 8 a grafu 6 v oddílu 4 vyplývá, že i přes největší pokles vah spotřeby v Německu, je stále se spotřebou na prvním místě v porovnání s ostatními sledovanými zeměmi.

4.2.5 Oddíl 05 Bytové vybavení, zařízení domácností; opravy

V následující tabulce 9 je znázorněna spotřeba domácností bytového vybavení, zařízení domácností a jejich opravy.

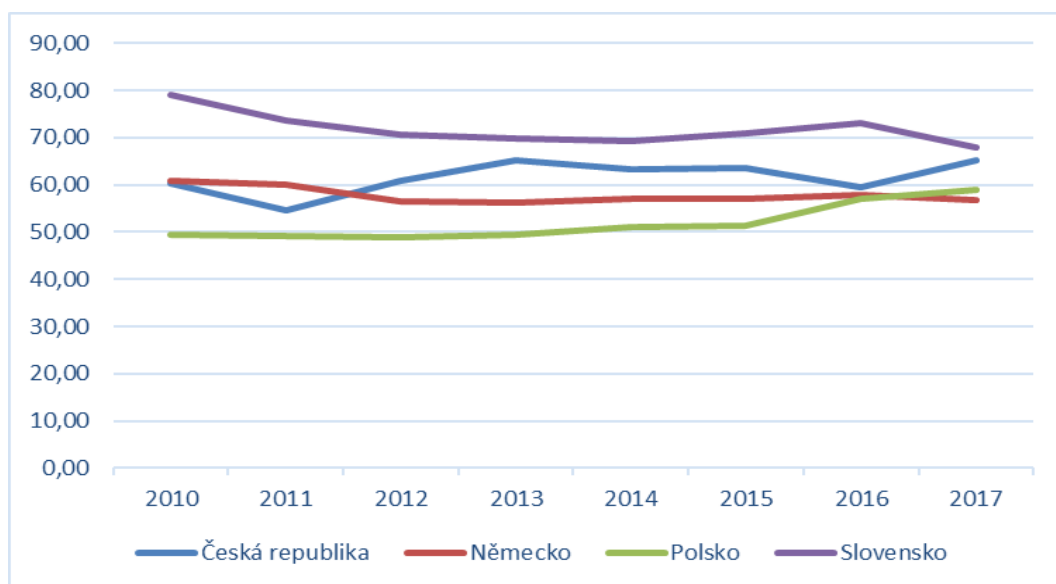
Tabulka 9: Spotřeba domácností v oddíle 05 vyjádřena v %

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Česká republika	60,45	54,57	60,82	65,18	63,23	63,48	59,61	65,29
Německo	60,95	60,04	56,50	56,27	56,95	57,10	57,94	56,74
Polsko	49,33	49,09	48,92	49,46	51,00	51,43	56,98	58,89
Slovensko	79,19	73,62	70,67	69,77	69,38	70,83	73,19	67,93

Zdroj: Eurostat, vlastní zpracování

Z tabulky 9 a grafu 7 je vidět, že největší spotřebu v oddílu 5 má Slovensko. Jeho nejvyšší váha spotřeby 7,9 % nastala v roce 2010. Česká republika je na druhém místě s nejvyšší váhou spotřeby 6,5 % v letech 2013 a 2017. Další zemí je Německo, které má nejvyšší váhu spotřeby 6,1 % v roce 2010. A jako poslední s nejvyšší váhou spotřeby 5,9 % v roce 2017 je Polsko.

Graf 7: Spotřeba domácností v oddíle 05 – váhy v promilích

Zdroj: Eurostat, vlastní zpracování

Z grafu 7 je zřejmé, že spotřeba v oddílu 5 je v České republice, Polsku a Německu na podobné úrovni, kde se jejich váhy spotřeby mezi sebou překrývají. Slovensko s váhami spotřeby se drží na vyšší úrovni.

Z oddílu 5 je zajímavé, že váhy spotřeby za sledované období na Slovensku spíše klesaly, i když se drží s váhami spotřeby na nejvyšší úrovni ze všech sledovaných zemí.

4.2.6 Oddíl 06 Zdraví

Tabulka 10 zobrazuje spotřebu domácností v oddíle zdraví. Tento oddíl patří v České republice na předposlední místo ze všech oddílů klasifikace.

Tabulka 10: Spotřeba domácností v oddíle 06 vyjádřena v ‰

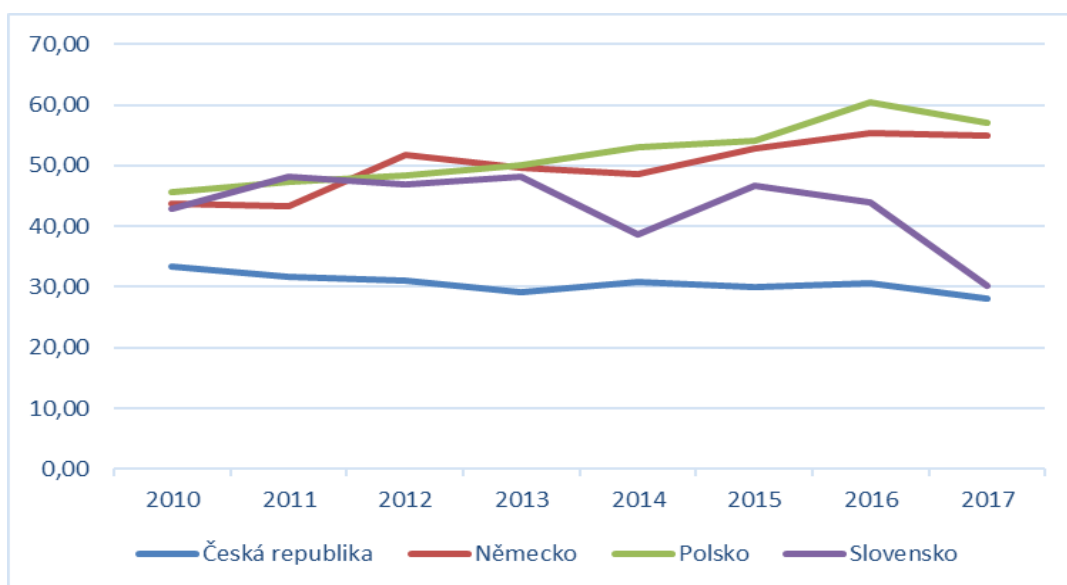
	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Česká republika	33,31	31,66	31,03	29,25	30,81	29,99	30,57	28,19
Německo	43,82	43,40	51,85	49,59	48,70	52,75	55,41	55,05
Polsko	45,71	47,33	48,32	50,10	52,97	54,02	60,38	57,01
Slovensko	42,97	48,17	47,00	48,13	38,67	46,62	43,85	30,13

Zdroj: Eurostat, vlastní zpracování

V oddíle zdraví, které znázorňuje tabulka 10 je zřejmé, že se nejedná v domácnostech o velkou spotřebu. Nejvyšší váhu spotřeby 6 ‰ má v roce 2016 Polsko. Česká republika má nejvyšší váhu v roce 2010 a to 3,3 ‰ spotřeby. Je také v průběhu let 2010–2017 na nejnižší příčce v oddílu 6 oproti ostatním zemím. Mezi Českou republikou a Polskem stojí Německo, které má nejvyšší váhu spotřeby 5,5 ‰ v letech 2016 a 2017, a také Slovensko s nejvyšší váhou spotřeby 4,8 ‰ a to v letech 2011 a 2013.

V následujícím grafu 8 je zobrazeno v jakých úrovních jsou na tom se spotřebou sledované země.

Graf 8: Spotřeba domácností v oddíle 06 – váhy v promilích

Zdroj: Eurostat, vlastní zpracování

Z grafu 8 je vidět, že váhy spotřeby v Polsku a Německu spíše rostly a obě země se drží na podobných úrovních. Na Slovensku se váhy ve sledovaných letech stále proměňovaly. Největší změny nastaly v letech 2013–2014, kde váhy spotřeby rapidně klesly.

Z tabulky 10 a grafu 8 vyplývá, že Česká republika vydává za oddíl zdraví nejméně.

4.2.7 Oddíl 07 Doprava

Oddíl doprava patří mezi vyšší spotřebu na domácnost pro Českou republiku a Německo, to zobrazuje následující tabulka 11.

Tabulka 11: Spotřeba domácností v oddíle 07 vyjádřena v ‰

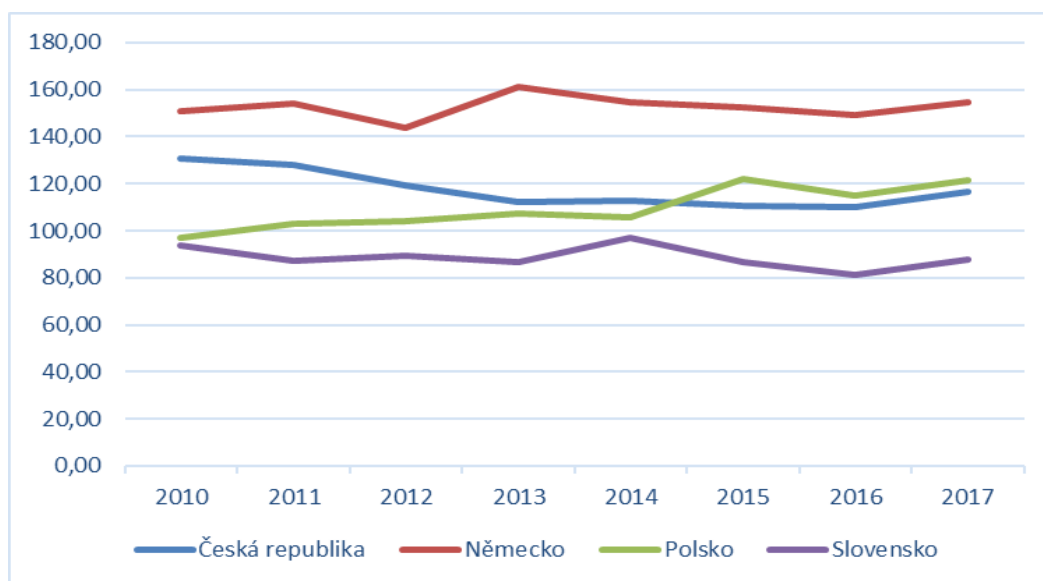
	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Česká republika	130,44	127,80	119,45	112,37	112,97	110,82	109,97	116,29
Německo	150,93	153,98	143,88	161,38	154,80	152,31	149,23	154,79
Polsko	97,20	102,97	104,02	107,43	105,80	122,20	114,93	121,37
Slovensko	93,93	87,39	89,45	86,79	97,00	86,72	81,36	87,47

Zdroj: Eurostat, vlastní zpracování

Tabulka 11 zobrazuje nejvyšší váhu spotřeby domácností v roce 2013 16,1 ‰ v Německu. Druhou zemí s nejvyšší váhou spotřeby 13 ‰ je Česká republika. Dále je to Polsko s nejvyšší váhou spotřeby 12,2 ‰ v roce 2015. A na posledním místě je Slovensko s nejvyšší váhou spotřeby 9,7 ‰ v roce 2014.

Vývoj spotřeby domácností je znázorněn v grafu 9.

Graf 9: Spotřeba domácností v oddíle 07 – váhy v promilích

Zdroj: Eurostat, vlastní zpracování

Graf 9 udává, že v oddíle doprava je na nejvyšší úrovni Německo. Česká republika je po dobu sledování s váhami spotřeby nad Polskem, kde ale po roce 2014 nastal v Polsku vysoký růst a se svou spotřebou v oddílu 7 převýšil Českou republiku.

Z tohoto oddílu 7 vyplývá, že Německo vydalo za oddíl doprava nejvíce v porovnání s ostatními zeměmi.

4.2.8 Oddíl 08 Pošty a telekomunikace

V tabulce 12 je zobrazena spotřeba domácností týkající se pošty a veškeré telekomunikace.

Tabulka 12: Spotřeba domácností v oddíle 08 vyjádřena v %

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Česká republika	41,54	41,43	37,80	35,35	30,09	32,37	31,14	34,27
Německo	28,79	27,56	30,18	31,64	32,04	33,00	31,97	32,66
Polsko	33,83	32,31	32,49	31,52	27,20	29,66	28,33	26,52
Slovensko	40,59	42,16	39,66	38,84	38,90	37,66	37,90	40,54

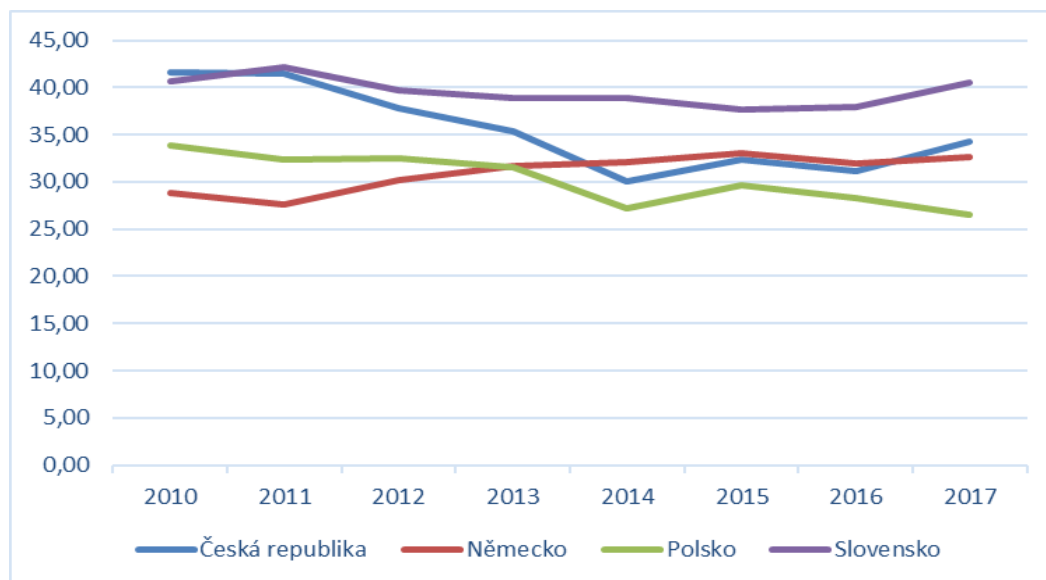
Zdroj: Eurostat, vlastní zpracování

Z tabulky 12 je zřejmé, že spotřeba v oddílu 8 patří mezi oddíly s nižší spotřebou na domácnost. Nejnižší váhu spotřeby ze všech zemí má Polsko s hodnotou 2,7 % v roce 2017, stejnou váhu má i v roce 2014. Pouze o 0,1 procentních bodů více má nejnižší váhu spotřeby v roce 2011 Německo. Česká republika má nejnižší váhu spotřeby 3 % v roce 2014. Slovensko má nejvyšší

váhu spotřeby v roce 2015 a to 3,8 %, stejnou váhu má i v roce 2016.

K porovnání úrovně spotřeby sledovaných zemí je níže zobrazen graf 10.

Graf 10: Spotřeba domácností v oddíle 08 – váhy v promilích

Zdroj: Eurostat, vlastní zpracování

Z grafu 10 je vidět, že nejvyšší podíl spotřeby v oddílu 8 má Slovensko. Německo a Polsko jsou s váhami spotřeby na podobné, nižší úrovni. Zajímavé váhy spotřeby má Česká republika, které od roku 2011 a následující tři roky klesaly.

Z oddílu 8 vyplývá, že Německo od roku 2010 až 2013 vydalo nejméně za poštovní a telekomunikační služby. Polsko vydalo za oddíl 8 nejméně od roku 2013–2017.

4.2.9 Oddíl 09 Rekreační a kultura

Tento oddíl 9 je pro sledované země celkem přínosný. Znázorňuje to i následující tabulka 13.

Tabulka 13: Spotřeba domácností v oddíle 09 vyjádřena v %

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Česká republika	107,13	106,17	101,34	96,36	92,32	93,46	94,00	86,90
Německo	120,37	118,51	119,77	123,39	127,21	123,81	126,88	120,23
Polsko	76,00	75,03	77,17	78,06	86,32	82,97	82,81	82,23
Slovensko	94,33	97,21	89,86	90,97	93,06	93,46	95,52	95,23

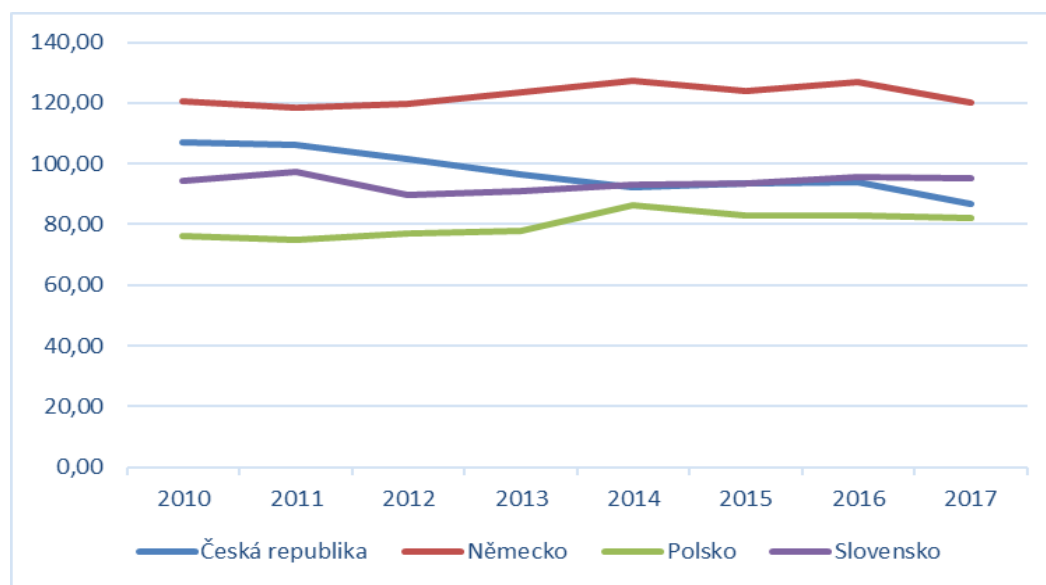
Zdroj: Eurostat, vlastní zpracování

Nejvyšší váhy spotřeby v roce 2014 má Německo s hodnotou 12,7 %, jak uvádí tabulka 13.

Na druhém místě s nejvyšší váhou spotřeby 10,7 % si stojí Česká republika. Země Slovensko a Polko mají nižší spotřebu v oddíle 9 oproti ostatním porovnávaným zemím. Nejvyšší váha spotřeby na Slovensku je 9,7 % v roce 2011 a v Polsku 8,6 % v roce 2014.

V následujícím grafu 11 je zobrazen vývoj spotřeby domácností.

Graf 11: Spotřeba domácností v oddíle 09 – váhy v promilích

Zdroj: Eurostat, vlastní zpracování

Graf 11 udává, že váhy spotřeby od roku 2014 jsou na podobné úrovni v České republice, Polsku a na Slovensku. Německo ve vahách spotřeby je na nejvyšší úrovni ve všech sledovaných letech.

Z tabulky 13 a grafu 11 vyplývá, že Němci za oddíl 9 rekreace a kulturu vydají více než ostatní porovnávané země.

4.2.10 Oddíl 10 Vzdělání

Oddíl vzdělání s nejnižší spotřebou domácností v klasifikaci, kterou ukazuje tabulka 14, nastala ve všech uvedených zemích.

Tabulka 14: Spotřeba domácností v oddíle 10 vyjádřena v %

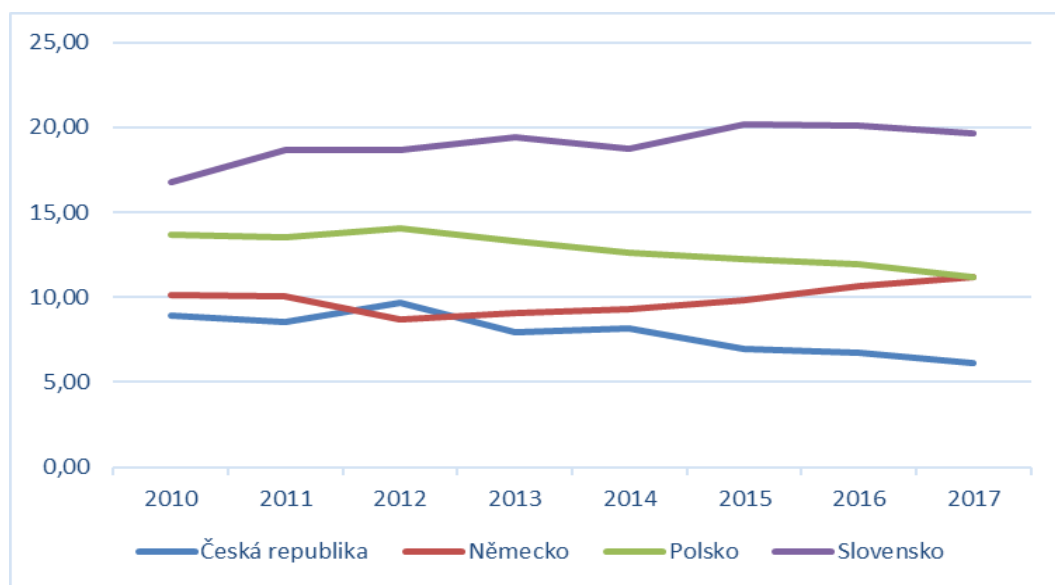
	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Česká republika	8,92	8,58	9,67	7,95	8,18	6,99	6,71	6,16
Německo	10,15	10,06	8,68	9,05	9,29	9,79	10,62	11,20
Polsko	13,68	13,56	14,02	13,32	12,63	12,21	11,92	11,19
Slovensko	16,74	18,69	18,64	19,38	18,71	20,16	20,12	19,63

Zdroj: Eurostat, vlastní pracování

Z tabulky 14 je zřejmé, že nejvyšší spotřebu domácností v roce 2015 a 2016 má Slovensko s váhou 2 %. Druhou zemí s nejvyšší váhou spotřeby 1,4 % je Polsko. Následuje Německo, které má nejvyšší váhu spotřeby 1,4 % v roce 2012. Poslední je Česká republika, která má v roce 2012 nejvyšší váhu 1 % ve spotřebě.

Jak uvádí tabulka 14, tak i následující graf 12 zobrazuje spotřebu domácností pro přehlednější porovnání.

Graf 12: Spotřeba domácností v oddíle 10 – váhy v promilích

Zdroj: Eurostat, vlastní zpracování

Z grafu 12 je vidět, že Slovensko si drží váhy spotřeby na nejvyšší úrovni z porovnávaných zemí, a to po celou dobu sledovaných let. Váhy spotřeby Polska a České republiky spíše klesají. V Německu váhy spotřeby ve většině rostou.

Z oddílu 10 vyplývá, že Česká republika vydala nejméně za oddíl Rekreační a kultura oproti ostatním porovnávaným zemím. Pouze v jednom roce 2012 v oddílu 10 vydalo méně spotřeby Německo. Zajímavé je, že země Polsko a Německo se ve váhách spotřeby od roku 2012 pomalu

přibližují, až v roce 2017 se střetnou na stejné hodnotě.

4.2.11 Oddíl 11 Restaurace a ubytování

V následující tabulce 15 je zobrazena spotřeba domácností restaurací a ubytovacích zařízení.

Tabulka 15: Spotřeba domácností v oddíle 11 vyjádřena v ‰

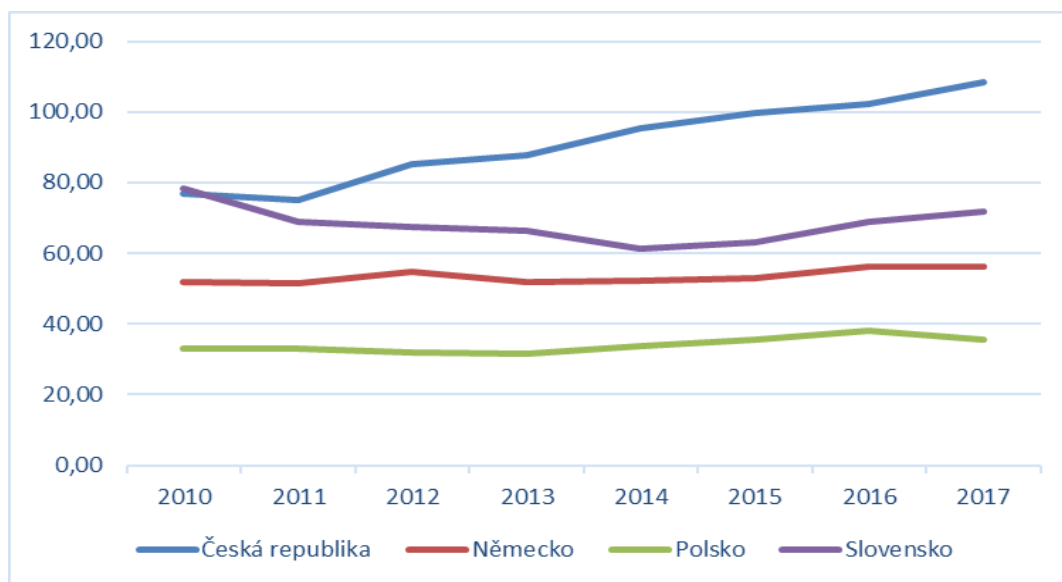
	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Česká republika	76,77	75,22	85,25	87,85	95,53	99,73	102,11	108,24
Německo	52,02	51,47	54,87	51,78	52,35	52,82	56,11	56,18
Polsko	32,94	33,14	32,02	31,69	33,74	35,52	38,19	35,43
Slovensko	78,18	68,90	67,49	66,47	61,14	63,00	68,91	71,95

Zdroj: Eurostat, vlastní zpracování

Z tabulky 15 je vidět, že nejvyšší váha spotřeby 10,8 ‰ v roce 2017 nastala v České republice. Následuje Slovensko, které má nejvyšší váhu spotřeby o 3 procentní body nižší než předchozí země. Německo je další zemí, která má nejvyšší váhu spotřeby 5,5 ‰ v letech 2016 a 2017. Na posledním místě stojí Polsko s nejvyšší váhou spotřeby 3,8 ‰ v roce 2016.

Rozdíly mezi zeměmi ve spotřebě jsou uvedené i v následujícím grafu 13.

Graf 13: Spotřeba domácností v oddíle 11 – váhy v promilách

Zdroj: Eurostat, vlastní zpracování

Z grafu 13 je zřejmé, že váhy spotřeby v České republice mají dynamický ráz. Váhy spotřeby Slovenska spíše kolísají, a v Německu a Polsku stoupají.

Z tabulky 15 a grafu 13 vyplývá, že Česká republika má ve spotřebním koši největší podíl vah v oddílu 11. Nejméně za rekreaci a kulturu vydalo Polsko.

4.2.12 Oddíl 12 Ostatní zboží a služby

V posledním oddíle jsou zahrnuty veškeré ostatní zboží a služby. V následující tabulce 16 je uvedena spotřeba domácností sledovaných zemí.

Tabulka 16: Spotřeba domácností v oddíle 12 vyjádřena v ‰

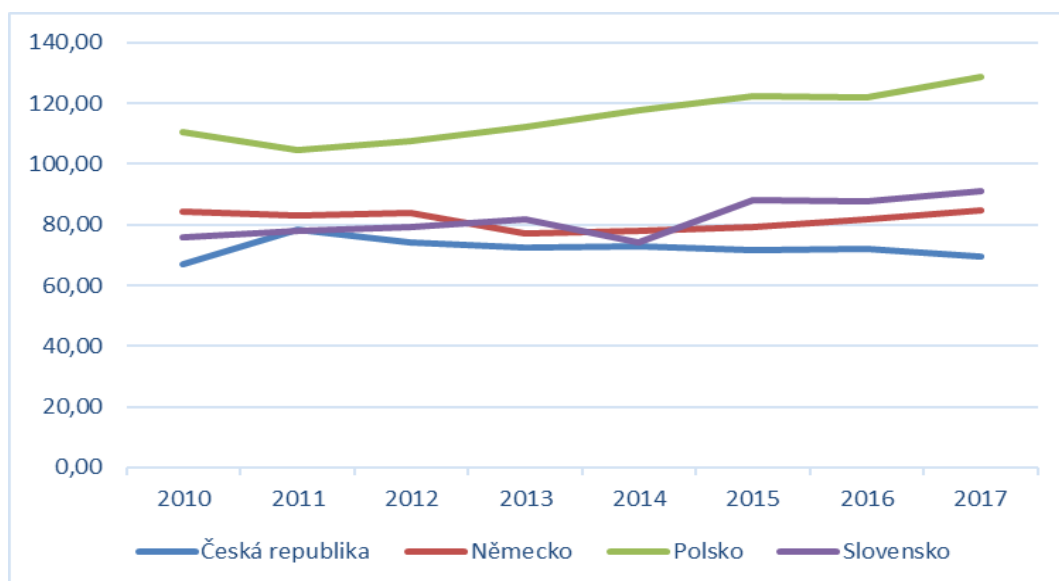
	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Česká republika	67,10	78,25	74,03	72,42	72,78	71,52	72,19	69,32
Německo	84,21	83,04	84,06	77,28	77,92	79,17	81,73	84,61
Polsko	110,69	104,46	107,72	112,05	117,88	122,34	122,08	128,53
Slovensko	75,65	77,96	79,41	81,64	74,25	87,96	87,87	91,07

Zdroj: Eurostat, vlastní zpracování

Nejvyšší váhu spotřeby 12,9 ‰ v roce 2017, kterou udává tabulka 16, má Polsko. Ostatní tři země se pohybují s váhou spotřeby pod 10 ‰. Slovensko s nejvyšší váhou spotřeby 9,1 ‰ v roce 2017, Německo má nejvyšší váhu spotřeby 8,5 ‰ také v roce 2017 a v České republice je nejvyšší váha spotřeby 7,8 ‰ v roce 2011.

Pro přehledné porovnání je zobrazen následující graf 14.

Graf 14: Spotřeba domácností v oddíle 12 – váhy v promilách

Zdroj: Eurostat, vlastní zpracování

Z grafu 14 je vidět, že na nejvyšší úrovni se spotřebou domácností v oddílu 12 je Polsko. Německo, Slovensko a Česká republika jsou ve vývoji s váhami spotřeby na podobné nižší úrovni.

Z tohoto oddílu 12 vyplývá, že z porovnávaných zemí nejvíce vydalo za ostatní zboží a služby Polsko.

5 ZÁVĚR

Bakalářská práce se zabývá spotřebou domácností ČR a vybraných zemí EU. Cílem bylo porovnat strukturu spotřeby v ČR a vybraných zemích: Německo, Slovensko a Polsko.

V teoretické části byla vymezena spotřeba a základní pojmy, které se vztahovaly k popisované problematice. Z větší části byla věnována pozornost inflaci a indexu spotřebitelských cen, kde byly uvedeny výpočty, pomocí výše zmiňovaného indexu podle klasifikace COICOP v ČR v letech 2010–2017. Výpočty byly uvedeny v procentním vyjádření podle bazického indexu, kde průměr roku 2015 = 100. Bylo zjištěno, že nejvyšší inflace byla v roce 2012. Další zajímavou částí je klasifikace COICOP, kde se objasnily všechny klasifikační oddíly. Teoretickou část uzavřela zajímavá kapitola, statistika rodinných účtů, kde se uvedlo, jak se zjišťují údaje v domácnostech.

Praktická část se věnovala struktuře spotřeby v jednotlivých oddílech klasifikace COICOP v letech 2010–2017 v České republice. Pomocí Českého statistického úřadu bylo zjištěno, že Česká republika měla největší spotřebu v roce 2017 v oddíle bydlení, voda, energie a paliva. V jednotlivých letech byla vysoká variabilita v oddílech spotřeby domácností.

Další částí problematiky bylo porovnání spotřeby České republiky s Německem, Slovenskem a Polskem. Za pomoci dat Eurostatu, bylo zjištěno, že spotřeba v jednotlivých zemích je opravdu různorodá. Záleží na preferencích dané země. Každá ze zkoumaných zemí, má preference spotřeby jiné.

Zjistilo se, že v oddílu Potraviny a nealkoholické nápoje si nejvyšší úroveň spotřeby drží Polsko, ale ke konci sledovaných let ho převýšila Česká republika.

V oddílu Alkoholické nápoje a tabák se ve spotřebě na prvním místě stala Česká republika. Nejméně za alkohol a tabák vydá Německo, a to až o více jak polovinu oproti České republice.

V oddílu Odívání a obuv jsou všechny porovnávané země na podobné úrovni, s tím, že Česká republika je na posledním místě spotřeba má klesající tendence.

Vývoj spotřeby domácností v oddílu Bydlení, voda, energie a paliva byla na nejvyšší úrovni v Německu, které si drží prvenství po celou dobu sledování. Česká republika má tento oddíl v celé klasifikaci na prvním místě, ale v porovnání s ostatními zeměmi je v tomto oddílu na posledním místě.

V oddílu Bytové vybavení, zařízení domácností; opravy se na prvním místě ve spotřebě stalo Slovensko. Česká republika se drží se spotřebou na podobné nižší úrovni s ostatními sledovanými zeměmi.

Za oddíl Zdraví vydá nejméně ze všech porovnávaných zemí Česká republika. Ostatní sledované země se drží ve spotřebě na vyšší úrovni.

V oddílu Doprava je na nejvyšší úrovni Německo. Česká republika se pohybuje se spotřebou na střední úrovni.

V oddílu Pošty a telekomunikace nastal v České republice ve spotřebě výrazný pokles, kde z prvenství nad Slovenskem klesla na nižší úroveň mezi ostatní sledované země.

Za oddíl Rekreační a kulturu nejvíce vydá Německo. Česká republika je na druhém místě, i když ve spotřebě po celou dobu klesá.

V oddílu Vzdělání má ve spotřebě prvenství Slovensko, kde jeho spotřeba stále roste. Česká republika, která je na posledním místě se v průběhu let prolíná s Německem.

V oddílu Restaurace a ubytování je na nejvyšší úrovni ČR a po celou dobu sledování výrazně roste. Polsko v tomto oddílu vydá ve spotřebě nejméně.

V posledním oddílu Ostatní zboží a služby nejvíce vydalo Polsko. Ostatní sledované země se drží na podobné nižší úrovni po celou dobu zkoumaných let.

Z toho vyplývá, že úroveň spotřeby se v jednotlivých zemích naprosto liší. Např. Německo a Polsko udávají prioritu v oddíle bydlení, voda, energie a paliva. Česká republika a Slovensko a má prioritu v oddíle potraviny a nealkoholické nápoje. A ačkoli by se zdálo, že oddíl Vzdělání půjde dopředu a očekával by se větší vzrůst spotřeby, tak ve všech sledovaných zemích včetně ČR je na poslední příčce ze všech oddílů klasifikace COICOP.

Stanoveným cílem bakalářské práce bylo porovnat spotřebu domácností v ČR a vybraných zemí EU a tento cíl byl splněn.

6 SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

BARTOŠOVÁ, Jitka, 2013. *Finanční potenciál domácností: kvantitativní metody a analýzy*. Praha: Professional Publishing. ISBN 978-80-7431-107-9.

HICP - Hmotnosti zboží, 2020. In: *Eurostat*. [online]. Praha: Český statistický úřad, 25. 04. 2020 [cit. 2020-04-25] Dostupné z: https://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/show.do?dataset=prc_hicp_inw&lang=en

HOLMAN, Robert, 2000. *Základy ekonomie: pro studenty vyšších odborných škol a neekonomických fakult VŠ*. 1. vyd. Praha: C. H. Beck. ISBN 80-7179-434-1.

HRONOVÁ, Stanislava a kol., 2009. *Národní účetnictví: nástroj popisu globální ekonomiky*. 1. vyd. Praha: C. H. Beck. ISBN 978-80-7400-153-6.

Indexy spotřebitelských cen - inflace - časové řady, 2019. In: *Český statistický úřad* [online]. Praha: Český statistický úřad, 28. 12. 2019 [cit. 2019-12-28]. Dostupné z: https://www.czso.cz/csu/czso/isc_cr

Inflace, míra inflace – Metodika, 2019. In: *Český statistický úřad* [online]. Praha: Český statistický úřad, 22. 12. 2019 [cit. 2019-12-22]. Dostupné z: https://www.czso.cz/csu/czso/kdyz_se_rekne_inflace_resp_mira_inflace

Klasifikace individuální spotřeby (CZ-COICOP), 2019. In: *Český statistický úřad* [online]. Praha: Český statistický úřad, 26. 12. 2019 [cit. 2019-12-26]. Dostupné z: https://www.czso.cz/csu/czso/klasifikace_individualni_spotreby_-cz_coicop-

MACÁKOVÁ, Libuše, 2007. *Mikroekonomie: základní kurz*. 10. vyd. Slaný: Melandrium. ISBN 978-80-86175-56-0.

Mzda, minimální mzda, 2019. In: *Výplata* [online]. Praha: Výplata, 20. 12. 2019 [cit. 2019-12-20] Dostupné z: <https://www.vyplata.cz/vyplatamzdy/mzda.php>

ROJÍČEK, Marek a kol., 2016. *Makroekonomická analýza: teorie a praxe*. 1.vyd. Praha: Grada. ISBN 978-80-247-5858-9.

SPĚVÁČEK, Vojtěch a kol., 2012. *Makroekonomická analýza: teorie a praxe*. Praha: Linde Praha. ISBN 978-80-86131-92-4.

Spotřební výdaje domácností 2017, 2020. *Český statistický úřad* [online]. Praha: Český statistický úřad, 20. 04. 2020 [cit. 2020-04-20]. Dostupné z: https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/index.jsf?page=vystup-objekt&pvo=ZUR06&z=T&f=TABULKA&katalog=30847&c=v3~8_RP2010&&str=v202#w≡

Statistika rodinných účtů, 2019. In: *Český statistický úřad* [online]. Praha: Český statistický úřad, 28. 12. 2019 [cit. 2019-12-28]. Dostupné z: https://www.czso.cz/csu/vykazy/statistika_rodinnych_uctu

VLČEK, Josef a kol., 2003. *Ekonomie a ekonomika*. 2. vyd. Praha: ASPI. ISBN 80-86395-46-4.

Vydání a spotřeba domácností statistiky rodinných účtů – 2016, 2020. In: *Český statistický úřad* [online]. Praha: Český statistický úřad, 20. 04. 2020 [cit. 2020-04-20] Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/vydani-a-spotreba-domacnosti-statistiky-rodinnych-uctu-2016>

Vydání a spotřeba domácností statistiky rodinných účtů - domácnosti podle postavení osoby v čele, podle velikosti obce, příjmová pásma, regiony soudržnosti – 2015, 2020. In: *Český statistický úřad* [online]. Praha: Český statistický úřad, 20. 04. 2020 [cit. 2020-04-20] Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/vydani-a-spotreba-domacnosti-statistiky-rodinnych-uctu-domacnosti-podle-postaveni-osoby-v-cele-podle-velikosti-obce-prijmova-pasma-regiony-soudrznosti-2015>

7 SEZNAM TABULEK A GRAFŮ

Tabulka 1: Index spotřebitelských cen podle klasifikace COICOP v letech 2010 – 2017	14
Tabulka 2: Stupně klasifikace CZ-COICOP	16
Tabulka 3: Počet vyšetřených domácností v roce 2017 a 2018.....	19
Tabulka 4: Průměrná spotřeba domácností na osobu za rok v letech 2010 - 2017	22
Tabulka 5: Spotřeba domácností v oddíle 01 vyjádřena v ‰	23
Tabulka 6: Spotřeba domácností v oddíle 02 vyjádřena v ‰	24
Tabulka 7: Spotřeba domácností v oddíle 03 vyjádřena v ‰	25
Tabulka 8: Spotřeba domácností v oddíle 04 vyjádřena v ‰	26
Tabulka 9: Spotřeba domácností v oddíle 05 vyjádřena v ‰	28
Tabulka 10: Spotřeba domácností v oddíle 06 vyjádřena v ‰	29
Tabulka 11: Spotřeba domácností v oddíle 07 vyjádřena v ‰	30
Tabulka 12: Spotřeba domácností v oddíle 08 vyjádřena v ‰	31
Tabulka 13: Spotřeba domácností v oddíle 09 vyjádřena v ‰	32
Tabulka 14: Spotřeba domácností v oddíle 10 vyjádřena v ‰	34
Tabulka 15: Spotřeba domácností v oddíle 11 vyjádřena v ‰	35
Tabulka 16: Spotřeba domácností v oddíle 12 vyjádřena v ‰	36

Graf 1: Inflace v ČR v letech 2010 - 2017	13
Graf 2: Průměrná spotřeba domácností v Kč na osobu v letech 2010 - 2017	20
Graf 3: Spotřeba domácností v oddíle 01 – váhy v promilích.....	23
Graf 4: Spotřeba domácností v oddíle 02 – váhy v promilích.....	24
Graf 5: Spotřeba domácností v oddíle 03 – váhy v promilích.....	26
Graf 6: Spotřeba domácností v oddíle 04 – váhy v promilích.....	27
Graf 7: Spotřeba domácností v oddíle 05 – váhy v promilích.....	28
Graf 8: Spotřeba domácností v oddíle 06 – váhy v promilích.....	29
Graf 9: Spotřeba domácností v oddíle 07 – váhy v promilích.....	31
Graf 10: Spotřeba domácností v oddíle 08 – váhy v promilích.....	32
Graf 11: Spotřeba domácností v oddíle 09 – váhy v promilích.....	33
Graf 12: Spotřeba domácností v oddíle 10 – váhy v promilích.....	34
Graf 13: Spotřeba domácností v oddíle 11 – váhy v promilích.....	35
Graf 14: Spotřeba domácností v oddíle 12 – váhy v promilích.....	36